

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Henr. Harphii Theologi Ervditiss. Ordinis
Minorvm, Ac Rervm Divinarvm Contemplatoris eximij.
Theologiæ Mysticæ Libri Tres**

Henricus <Herpius>

Coloniæ, 1611

Quòd gratia gratum faciens est duplex scilicet increata & creata & qualiter
vtraque anime coniungitur, & in ea mira operatur. Cap. XIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37362

Iracibilib. in vi irascibili, cum dicit: *In pace in idipsum dormiam & requiescam.*
Psal. 4. Quae nimirum pax perficit irascibilem, dum perducit ad affectatam patientiam. Quietat enim animam in omnibus etiam aduersis, ea complectens summo desiderio, quasi prospera, cum Apostolo dicente: *Repletus sum consolatione. super abundo gaudio in omni tribulatione mea.* Et haec est gratia omnium perfecte contemplantium, ac praecipue perfectae charitatem habentium, quorum est etiam sustinere martyrium delectabiliter. Nam summo bono perfectissime & sincerissime per amorem inhaerentes, perfecta fruuntur cordis tranquillitate, & pace diuina replentur cum summa iucunditate.

Quod gratia gratum faciens est duplex, scilicet increata & creata: & qualiter utraque anime coniungitur, & in ea mira operatur. Cap. XXI.

Spiritus sancti operatio in anima.

Pulchra es amica mea, suavis & decora. Spiritus sanctus secundum Bernardum, cor quod per gratiam intrat, si peccatis pollutum fuerit, ad poenitendum & confitendum inducit, nec quicquam maculosum residere patitur in conscientia, ut eo expeditius affectum erigere valeat ad diuina: deinde vires administrat ad bona prosequenda: Mouet enim memoriam, bona suggerendo in cogitationibus sanctis, quibus ignauiam nostram torporemque repellit. Quoties igitur cogitationem huiusmodi in corde senseris, da honorem Deo, & age reuerentiam Spiritui sancto, cuius vox sonat in auribus tuis. Ipse enim loquitur *iustitiam*, operatur peccatorum remissionem, & *ambulare* facit sollicitum cum Deo suo. Docet etiam rationem, scrutans abdita peccatorum & intentionum cordis, nec minimam paleam intra cordis habitaculum residere patitur, quin statim igne subtilissimae circumspectionis exurat. Spiritus ille dulcis & suavis. Mouet denique voluntatem, eam erigens & dirigens, ut ipsam veritatem intelligere, & feruenter diligere, ac efficaciter adimplere possimus. Nam quae per naturam difficilia nobis vel impossibilia videntur, per suam praesentiam leuia facit, ac prope nulla. Spiritus enim sanctus est spiritus dulcis, amara dulcorans, infirma roborans, aspera planans, corda purificans, & quicquid in seculo nequam difficile videtur & angustum, leue facit & latum: ut quod impossibile tibi videtur per naturam, facile videatur per gratiam, in laboribus, vigilijs, maledictione & persecutione hominum, & ut in omnibus obseruarijs regularibus hilariter incedas, sicut in omnibus di-

Psal. 118.

bus diuini. Deinde secundum Gregorium, mentem humanam con-
tingendo subleuat, & temporales cogitationes deprimens, aternis
hanc desiderijs inflammat, vt ei nihil iam nisi que superna sunt, libeat.
Nimirum cum dicat Orosius super Cantica, quod nullus in hac vita
poterit excogitare felicitatem veriore, suauitatem dulciorem, quam
dum mens sibi per gratiam Spiritus sancti aduenisse senserit Creatoris.
Hæc est enim sola in hac vita requies deuotarum animarum, diuina
gratia & dilectione feruere, ac per spem futura gloria prospera mun-
di simul & aduersa cõtemnere. Dicit enim Chrysostomus, quod Spi-
ritus sanctus per gratiam ingrediens animã, amplectitur eam, & quali-
muro quodã inexpugnabili circumit eam, & non permittit vt carna-
les concupiscentiæ preualeant contra eam. Non quidem facit vt caro
non concupiscat, sed tener animã, vt ei non consentiat. Mentem enim
Spiritus sanctus quam replet, obumbrat, & omnẽ tentationum furo-
rem temperat, & quicquid noxij caloris sustinet, protinus exufflat.

Pro quo notandum, quod duplex distinguitur gratia gratum fa-
ciens, scilicet increata & creata. Nam increata gratia Spiritus sanctus
est, qui datur omni peccatum mortale non habenti. Et dicitur gratia
secundum quod dicitur donum. Dicitur autem donum secundum
quod dicitur amor, quia secundum suam proprietatem est amor, & vt
amor procedit à Patre & Filio. Nihil autem est donũ proprie loquen-
do, nisi ratio amoris: quia proprie donum est quod datur ex amore
& liberalitate sine omni coactione, sic quod in omni dono primò da-
tur amor. Et hoc donum Spiritus sancti eo nos facit gratos, quo nos
facit deiformes, quia amor est qui transfert amantem in amatum.
Hinc dicit Richardus de sancto Victore, loquens ad animam suam:
Seio anima mea, quod dilectio tua, vita tua est: & quicquid diligis, ipsa
vi dilectionis in eius similitudinem transformaris. Cum ergo Spiritus
sanctus amor est, imò prima virtus amoris, hinc est, quod cum nobis
Spiritus sanctus datur, in diuinam speciem nos transformat, vt sit ani-
ma Deo assimilata. Porro ex illa parte debemus intelligere gratiã crea-
tam, quasi similitudinem & dispositionẽ ex parte animæ rationalis,
ex qua habet quod accepta sit Deo & assimilata, quia ibidem est for-
ma transformans, & hæc est gratia increata: & ibi est forma transfor-
mata, quæ derelinquitur in transformato, scilicet in anima ex ipsa trans-
formatione, & hæc est gratia creata. Nam licet Spiritus sanctus æqua-
liter se habet ad omnia, & omnia sufficienter facere potest, quantum

X 3 est de

Quies ani-
marum san-
ctarum sola
quæ sit.

Gratia gra-
tum faciens
duplex.

est de se, nec in eius parte gratia creata sit necessaria: tamen ipsa est necessaria ex parte animae recipientis: quia non potest se habere per immediationem ad gratiam increatam, nisi prius disponatur, & defectus est ex parte ipsius, quapropter gratia disponens ipsam, est ei necessaria. Sicut in naturalibus anima secundum se, est vita corporis sine medio, quia anima sine medio unitur corpori, eod quod non est medium ex parte sua, ad hoc ut uniat corpori, cum ipsa sit forma corporis, & forma se unit per suam essentiam: nihilominus tamen unitur corpori per aliquod medium, quia est ibi quaedam dispositio media ex parte corporis, ad hoc ut anima illi uniat: sic increata gratia sine medio unitur animae, nec requiritur medium ex parte ipsius informantis, sed ex parte recipientis animae requiritur medium, per quod uniat, & hoc medium est gratia creata, quae dicitur gratia gratum faciens, quae si quis Deo gratus efficitur. Ponit enim aliquod donum in gratificato, quo fit gratus Deo, illud autem quo fit Deo gratus, est illud quo dei-

Gratia gratum faciens quid sit.

1. Cor. 15.

1. Cor. 13.

Ioan. 15.

1. Cor. 15.

Gratus Deo vel odiosus quando quis dicitur.

1. Ioan. 5.

formis, vel Deo assimilatus efficitur. Gratia namque gratum faciens, nihil aliud est, quam Dei similitudo in creatura rationali: quae assimilatio est effectus Dei & non alterius. Hinc dicit Apostolus: *Gratia Dei sum id quod sum*, eod quod illa sola nos efficit deiformes & beatos, sine qua nihil sumus, etiam *si linguis hominum loquamur & Angelorum, & cetera*, quae ibidem prosequitur Apostolus. Et Dominus in Euangelio: *Qui manet*, (inquit) *in me*, scilicet per gratitudinem & amorem, & ego *in eo*, scilicet per gratiam gratum facientem: *hic fert fructum multum, quia sine me nihil potest is facere*. Felix ergo qui dicere potest cum Apostolo: *Et gratia eius in me vacua non fuit, sed semper in me manet*. Ex his patet, quod homo tunc dicitur Deo esse gratus, quando per gratiam & virtutes est ei similis: sicut e contra Deo dicitur odiosus, quando per peccatum Deo est dissimilis, quia peccatum est dissimilitudo ad summam bonitatem. Unde sicut odiosum esse Deo, ponit dissimilitudinem ad diuinam bonitatem, & aliquid ponit per modum defectus & priuationis, quo fit illa dissimilitudo, scilicet peccatum: sic gratia gratum faciens ponit similitudinem gratificati ad Deum, & ponit aliquid in ipso, quo dicitur assimilatus Deo, per quam assimilationem est dignus vita aeterna, quae est impleta assimilatione creaturae rationalis ad Deum, sicut dicit Iohannes: *Charissimi, nunc filij Dei sumus: sed nondum apparuit quid erimus. Cum autem apparuerit, similes ei erimus, quoniam vidimus eum sicuti est*. Et haec similitudo ad Deum opera nostra bona Deo facit grata

grata & meritoria, sicut econtra dissimilitudo ea facit ingrata & infructuosa. Igitur gratia gratum faciens est nobis necessaria: quia cum gratia Dei sit vita aeterna, eò quòd opera nostra diuinæ beatitudini nõ sunt proportionata, nisi per gratiam fiant opera diuina, & per consequens secundum rationem iustitiæ non sunt aliàs meritoria: ideo homo in perfectionibus naturalibus constitutus, indiget etiam gratia, qua per meritum perueniat ad perfectionem diuinæ beatitudinis. Porro gratia gratum faciens duplex distingui potest, scilicet operans & cooperans, secundum quòd isti sunt actus ipsius gratiæ. Nam per se loquendo, gratia operans facit hominem formaliter iustum & Deo gratum, eò quòd meritorie velit bonum. Gratia verò cooperans voluntatem coadiuuat in duobus: quorum vnum est, vt magis habilis & facilius sit ad bonum, quàm sit ex sola sua natura. Secundum est, quòd ipsi operibus merendi virtutem tribuat.

Gratia gratum faciens duplex.

Quòd gratia comparatur ad animam vt vita, que est charitas: vt lux, que est prima veritas: vt motrix, que est prima potestas. Cap. XX.

Pulchra es amica mea, suavis & decora. D. Augustinus de Baptismo paruulorum: Gratia cur ad istum veniat, & ad illum non veniat, occulta potest esse causa, iniusta esse non potest. Nam qui peccator est, sua malitia peccator est. Et cum vult non potest, quia quando potuit noluit, id est, per malum velle, perdidit bonum posse. Qui verò bonus est, gratia Dei bonus est. Vnde gratia Dei se habet ad cor humanum, sicut solis radius ad fenestram domus, qui quocumque momento fenestram apertam inuenerit, statim intrat, & illam illustrat. Sic gratia quocumque momento cor paratum inuenerit, subintrat, & hospitolum sua presentia nobilitat & illustrat. *Ego stes*, inquit, *ad osium*, scilicet cordis: & *pulsos*, scilicet per inspirationes, vel predicationes, aut similia. *Vocauis*, inquit, & *renuistis*, scilicet audire. *Extendi manum meam*, scilicet offerendo gratiam, & non erat, qui respiceret. *Despexistis omne consilium meum*, & *inreparationes meas neglexistis*. *Ego quoque in interitu vestro ridebo*. Ad agnoscendum igitur lucidius ea, quæ Deus in nobis operatur per gratiam suam, sciendum est, quòd in effectibus eius ordo triplex attenditur, secundum quòd ad ipsam animam gratia tripliciter comparatur: scilicet vt vita, vt lux, vt motor. Nam gratia gratum faciens, quæ nihil aliud est quàm similitudo quædam animæ ad Deum,

Gratia comparatio ad solis radiū.

Apoc. 3.

Prouer. 1.

Gratia vt vita.

X 4. primò